

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Jerzy Lapierre, Jerzy Jodłowski, Zbigniew Resich
Teresa Misiuk-Jodłowska, Karol Weitz

SERIA AKADEMICKA

8. WYDANIE

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Jerzy Lapierre, Jerzy Jodłowski, Zbigniew Resich
Teresa Misiuk-Jodłowska, Karol Weitz

SERIA AKADEMICKA

8. WYDANIE

Stan prawny na 1 września 2016 r.

Wydawca
Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący
Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Łamanie
Andytex

Jerzy Jodłowski – 1, 2, 5, 6, 9–10, 13, 14 § 6, 7 i 9, 16–24, 26–32, 33 § 1, 34, 43, 44,
Zbigniew Resich – 3, 4, 7, 8, 11, 14 § 1–2 i § 45, 35–41, 42 § 1–3, 45, 46 § 2 i 3, 47–59,
62, 65, 69, 70

Poszczególne działy zaktualizowali, a częściowo napisali na nowo do wydań II i III:

Jerzy Lapiere – I, II (z wyjątkiem rozdz. 12), III (z wyjątkiem rozdz. 14), V, VI
(z wyjątkiem rozdz. 42 § 4 i 5), z działu VII rozdz. 46 § 2 i 3 i 48 § 1–9,
z działu IX rozdz. 62 i 64

Teresa Misiuk-Jodłowska – z działu III rozdz. 14, IV (z wyjątkiem rozdz. 25 i 33 § 2)
VII (z wyjątkiem rozdz. 46 i 48), VIII, z działu IX rozdz. 61, 65, XII, XIII

W wydaniach: IV, V, VI, VII i VIII Karol Weitz zaktualizował cały tekst
oraz napisał rozdziały – 12, 25, 33 § 2, 34 § 5, 42 § 4 i 5, 46 § 1, 48 § 9 i 10, 60, 63,
66, 67, 68, 71–75

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-487-1
8. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Przedmowa do ósmego wydania	17
Przedmowa do czwartego wydania	18
Przedmowa do pierwszego wydania	21
Dział I. WIADOMOŚCI WSTĘPNE	25
Rozdział 1	
Pojęcie postępowania cywilnego i sprawy cywilnej	25
Rozdział 2	
Prawo procesowe cywilne. Normy procesowe	30
Rozdział 3	
Funkcje postępowania cywilnego	36
Rozdział 4	
Proces cywilny w rozwoju historycznym	38
Rozdział 5	
Rodzaje postępowania cywilnego	42
§ 1. Uwagi ogólne	42
§ 2. Proces	45
§ 3. Postępowanie nieprocesowe	48
§ 4. Postępowanie pomocnicze	56
Rozdział 6	
Stosowanie norm prawa procesowego w miejscu i w czasie	59
§ 1. Zasięg terytorialny norm procesowych	59
§ 2. Stosowanie norm prawa procesowego w czasie	61

Rozdział 7	
Stosunki prawnoprocesowe w postępowaniu cywilnym	65
Rozdział 8	
Przesłanki procesowe	70
Rozdział 9	
Źródła prawa procesowego cywilnego	75
§ 1. Kodeks postępowania cywilnego	75
§ 2. Inne źródła prawa procesowego cywilnego	82
Rozdział 10	
Judykatura i literatura polskiego prawa procesowego cywilnego	83
§ 1. Judykatura sądowa w zakresie prawa procesowego cywilnego	83
§ 2. Literatura polskiego prawa procesowego cywilnego	86
Dział II. ZAKRES OCHRONY PRAWNEJ W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU CYWILNYM	99
Rozdział 11	
Droga sądowa w sprawach cywilnych	99
Rozdział 12	
Stosunek sądowego postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego i postępowania sądownoadministracyjnego	107
§ 1. Stosunek sądowego postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego	107
§ 2. Stosunek sądowego postępowania cywilnego do postępowania sądownoadministracyjnego	112
Rozdział 13	
Stosunek postępowania cywilnego do postępowania karnego	115
§ 1. Rozgraniczenie obu rodzajów postępowania. Związek sprawy cywilnej ze sprawą karną	115
§ 2. Orzekanie o roszczeniach wynikających z przestępstwa	118
§ 3. Wpływ wyroku i procesu karnego na postępowanie cywilne oraz wyroku i postępowania cywilnego na proces karny	119
Dział III. ZASADY NACZELNE POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	127
Rozdział 14	
Zasady naczelnego wymiaru sprawiedliwości	127
§ 1. Uwagi ogólne	127
§ 2. Zasada sądowego wymiaru sprawiedliwości i prawo do sądu	128
§ 3. Zasada rzetelnego postępowania. Prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	133
§ 4. Zasada niezależności sądu i niezawisłości sędziowskiej	139

§ 5. Zasada nadzoru judykacyjnego Sądu Najwyższego	142
§ 6. Zasada kolegalności	142
§ 7. Zasada udziału czynnika społecznego w wymiarze sprawiedliwości ..	143
§ 8. Zasada instancyjności	144
§ 9. Zasada jawności	144
Rozdział 15	
Pojęcie i klasyfikacja zasad naczelných postępowania cywilnego	145
Rozdział 16	
Zasada prawdy materialnej i zakres jej funkcjonowania w polskim procesie cywilnym	148
Rozdział 17	
Zasada równości stron	153
Rozdział 18	
Zasada dyspozycyjności (rozporządzalności)	156
Rozdział 19	
Inne naczelne zasady postępowania	163
§ 1. Zasada kontrydiktoryjności	163
§ 2. Zasada bezpośredniości	165
§ 3. Zasada ustności	168
§ 4. Zasada koncentracji (skupienia) materiału procesowego	170
Dział IV. Podmioty postępowania cywilnego	175
A. Sąd	175
Rozdział 20	
Organizacja i skład sądu	175
§ 1. Organizacja i skład sądów w sprawach cywilnych	175
§ 2. Skład organów sądowych w postępowaniu cywilnym	179
§ 3. Wyłączenie osób wchodzących w skład organów sądowych	181
Rozdział 21	
Właściwość sądów w sprawach cywilnych	186
§ 1. Pojęcie i rodzaje właściwości	186
§ 2. Właściwość ustawowa, umowna i delegacyjna	188
§ 3. Badanie właściwości i skutki niewłaściwości sądu	191
Rozdział 22	
Właściwość rzeczowa	194
§ 1. Uwagi ogólne	194
§ 2. Właściwość rzeczowa według k.p.c.	195
§ 3. Obliczanie wartości przedmiotu sporu	198
Rozdział 23	
Właściwość miejscowa	201

Rozdział 24	
Właściwość funkcyjna	207
Rozdział 25	
Referendarze sądowi	213
B. Strony i uczestnicy postępowania	216
Rozdział 26	
Pojęcie stron i uczestników postępowania	216
§ 1. Uwagi wstępne	216
§ 2. Pojęcie strony procesowej	218
Rozdział 27	
Zdolność sądowa	225
Rozdział 28	
Legitymacja procesowa	232
Rozdział 29	
Zdolność procesowa. Przedstawicielstwo ustawowe.	
Zdolność postulacyjna	239
Rozdział 30	
Współuczestnictwo procesowe	246
§ 1. Uwagi ogólne	246
§ 2. Współuczestnictwo procesowe materialne i formalne	248
§ 3. Współuczestnictwo procesowe konieczne i jednolite	250
§ 4. Inne wypadki współuczestnictwa procesowego. Współuczestnictwo konkurencyjne	253
§ 5. Stosunki między współuczestnikami	255
Rozdział 31	
Następstwo procesowe i inne zmiany podmiotowe w procesie	258
§ 1. Pojęcie i rodzaje następstwa procesowego	258
§ 2. Następstwo procesowe wynikające z następstwa prawnego	260
§ 3. Następstwo procesowe niewynikające z następstwa prawnego	262
Rozdział 32	
Interwencja uboczna. Przypozwanie. Interwencja główna	265
§ 1. Interwencja uboczna	265
§ 2. Przypozwanie	271
§ 3. Interwencja główna	272
Rozdział 33	
Pełnomocnictwo procesowe. Zastępstwo procesowe Skarbu Państwa	274
§ 1. Pełnomocnictwo procesowe	274
§ 2. Zastępstwo procesowe Skarbu Państwa	281

C. Prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, rzecznik konsumentów, organizacje pozarządowe i inne podmioty	286
--	-----

Rozdział 34

Udział prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, rzecznika konsumentów, organizacji pozarządowych, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, kierownika ośrodka pomocy społecznej, kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie i inspektora pracy w postępowaniu cywilnym	286
§ 1. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym	286
§ 2. Udział Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka w postępowaniu cywilnym	292
§ 3. Udział powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów w postępowaniu cywilnym	292
§ 4. Udział organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym	293
§ 5. Udział podmiotów uprawnionych na podstawie odrębnych przepisów	295
§ 6. Udział kierownika ośrodka pomocy społecznej i kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie w postępowaniu cywilnym	296
§ 7. Udział inspektora pracy w postępowaniu cywilnym	296
§ 8. Udział właściwych organów w postępowaniu cywilnym w sprawie o nieważność nabycia nieruchomości przez cudzoziemców	297
§ 9. Udział Rzecznika Praw Pacjenta w postępowaniu cywilnym w sprawach dotyczących naruszenia praw pacjenta	297

Dział V. PRZEDMIOT POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	299
--	-----

Rozdział 35

Powództwo i jego rodzaje	299
§ 1. Prawo do powództwa	299
§ 2. Pojęcie powództwa	304
§ 3. Rodzaje powództw	306

Rozdział 36

Przedmiot procesu cywilnego	311
--	-----

Dział VI. CZYNNOŚCI PROCESOWE. KOSZTY POSTĘPOWANIA I USTANOWIENIE ADWOKATA LUB RADCY PRAWNEGO PRZEZ SĄD	315
--	-----

Rozdział 37

Czynności procesowe	315
§ 1. Charakterystyka czynności procesowych	315
§ 2. Czynności procesowe sądu	317
§ 3. Czynności procesowe stron i uczestników postępowania	318

§ 4. Czynności procesowe prokuratora, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na tych samych zasadach co prokurator	322
Rozdział 38	
Pisma procesowe	324
Rozdział 39	
Doręczenia	330
Rozdział 40	
Posiedzenia sądowe	336
Rozdział 41	
Terminy w postępowaniu cywilnym	339
§ 1. Rodzaje terminów	339
§ 2. Uchybienie terminowi i przywrócenie terminu	341
Rozdział 42	
Koszty postępowania. Pomoc prawna z urzędu	345
§ 1. Pojęcie i rodzaje kosztów postępowania	345
§ 2. Zasady obowiązujące co do kosztów postępowania	351
§ 3. Zabezpieczenie kosztów procesu	355
§ 4. Zwolnienie od kosztów sądowych	355
§ 5. Pomoc prawna z urzędu	362
Dział VII. Postępowanie w i instancji	367
Rozdział 43	
Wszczęcie postępowania	367
§ 1. Wytoczenie powództwa	367
§ 2. Skutki wytoczenia powództwa i doręczenia pozwu	374
Rozdział 44	
Zawieszenie i umorzenie postępowania	377
§ 1. Zawieszenie postępowania	377
§ 2. Umorzenie postępowania	381
Rozdział 45	
Obrona pozwanego	385
§ 1. Uwagi ogólne	385
§ 2. Uznanie powództwa	386
§ 3. Niepodjęcie obrony przez pozwanego	387
§ 4. Zaprzeczenie i zarzuty w procesie	387
§ 5. Powództwo wzajemne	391
Rozdział 46	
Mediacja. Postępowanie pojednawcze. Ugoda sądowa	394
§ 1. Mediacja	394

---

§ 2. Postępowanie pojednawcze	400
§ 3. Uгода sądowa	401
Rozdział 47	
Rozprawa	407
§ 1. Uwagi ogólne	407
§ 2. Przygotowanie rozprawy	410
§ 3. Przebieg rozprawy	413
Rozdział 48	
Postępowania odrębne	420
§ 1. Uwagi ogólne	420
§ 2. Postępowanie w sprawach małżeńskich	421
§ 3. Postępowanie w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi	427
§ 4. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	429
§ 5. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	437
§ 6. Postępowania w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, w sprawach z zakresu regulacji energetyki, sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty oraz sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego	438
§ 7. Postępowanie nakazowe i upominawcze	442
§ 8. Postępowanie uproszczone	448
§ 9. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	451
§ 10. Elektroniczne postępowanie upominawcze	460
Rozdział 49	
Dowody	465
§ 1. Materiał procesowy	465
§ 2. Dowód i jego przedmiot	466
Rozdział 50	
Postępowanie dowodowe	473
§ 1. Przebieg postępowania dowodowego	473
§ 2. Zabezpieczenie dowodów	477
Rozdział 51	
Środki dowodowe	479
§ 1. Uwagi wstępne	479
§ 2. Dowód z dokumentów	481
§ 3. Dowód z zeznań świadków	487
§ 4. Dowód z opinii biegłych	489
§ 5. Dowód z oględzin	491
§ 6. Dowód z przesłuchania stron	492
§ 7. Inne środki dowodowe	494

Dział VIII. ORZECZENIA SĄDOWE	499
Rozdział 52	
Zagadnienia ogólne	499
§ 1. Czynności procesowe sądu o charakterze decyzyjnym	499
§ 2. Wyroki. Ich rodzaje	500
Rozdział 53	
Wyrok zwykły	503
§ 1. Uwagi ogólne	503
§ 2. Przedmiot orzekania	505
§ 3. Podstawy orzekania	506
§ 4. Sposób orzekania	507
Rozdział 54	
Wyrok częściowy, wstępny i końcowy	509
Rozdział 55	
Wyrok zaoczny	511
Rozdział 56	
Nakazy zapłaty	515
Rozdział 57	
Postanowienia	516
Rozdział 58	
Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia orzeczeń	520
Rozdział 59	
Prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń	523
§ 1. Prawomocność orzeczeń	523
§ 2. Wykonalność i skuteczność orzeczeń	528
Dział IX. ŚRODKI ZASKARŻENIA	531
Rozdział 60	
Uwagi ogólne o środkach zaskarżenia	531
Rozdział 61	
Apelacja	535
§ 1. Kwestie ogólne	535
§ 2. Zarzuty podnoszone w apelacji	538
§ 3. Postępowanie apelacyjne	541
§ 4. Apelacja w postępowaniu uproszczonym	544
Rozdział 62	
Zażalenie	547

Rozdział 63	
Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	551
Rozdział 64	
Skarga kasacyjna	553
Rozdział 65	
Wznowienie postępowania	564
Rozdział 66	
Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ..	569
Dział X. POSTĘPOWANIE GRUPOWE	575
Rozdział 67	
Postępowanie grupowe	575
Dział XI. SĄDOWNICTWO POLUBOWNE	583
Rozdział 68	
Sąd polubowny	583
§ 1. Uwagi ogólne	583
§ 2. Zapis na sąd polubowny	586
§ 3. Skład i właściwość sądu polubownego	588
§ 4. Postępowanie przed sądem polubownym. Wyrok sądu polubownego	592
§ 5. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	595
§ 6. Uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej	598
Dział XII. POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE	601
Rozdział 69	
Postępowanie zabezpieczające	601
§ 1. Cel postępowania zabezpieczającego, rodzaje i warunki dopuszczalności	601
§ 2. Przebieg postępowania zabezpieczającego	605
Dział XIII. POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE	609
Rozdział 70	
Postępowanie egzekucyjne	609
§ 1. Uwagi ogólne	609
§ 2. Tytuł egzekucyjny	614
§ 3. Ograniczenia egzekucji	617
§ 4. Powództwa przeciwegzekucyjne	619
§ 5. Rodzaje egzekucji	621

Dział XIV. MIĘDZYNARODOWE I EUROPEJSKIE PRAWO POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	631
Rozdział 71	
Zagadnienia ogólne	631
§ 1. Pojęcie i źródła międzynarodowego prawa postępowania cywilnego ..	631
§ 2. Pojęcie i źródła europejskiego prawa postępowania cywilnego	636
Rozdział 72	
Jurysdykcja krajowa i władza jurysdykcyjna	640
§ 1. Granice kompetencji sądów krajowych	640
§ 2. Jurysdykcja krajowa	641
§ 3. Immunitet sądowy i egzekucyjny	646
Rozdział 73	
Uznanie i wykonanie zagranicznych orzeczeń	652
§ 1. Uznanie zagranicznych orzeczeń	652
§ 2. Stwierdzenie wykonalności zagranicznych orzeczeń	655
§ 3. Wykonywanie zagranicznych orzeczeń bez stwierdzenia wykonalności	657
Rozdział 74	
Europejskie poświadczenie spadkowe	661
Rozdział 75	
Prawo pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej	663
Skorowidz przedmiotowy	671

WYKAZ SKRÓTÓW

Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
d.k.p.c.	– dawny k.p.c. z lat 1930–1932
EKPC	– europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
j.g.u.	– jednostka gospodarki uspołecznionej
k.c.	– Kodeks cywilny z 1964 r.
k.k.	– Kodeks karny z 1997 r.
Konstytucja	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
k.p.	– Kodeks pracy z 1974 r.
k.p.c.	– Kodeks postępowania cywilnego z 1964 r.
k.p.k.	– Kodeks postępowania karnego z 1997 r.
k.r.o.	– Kodeks rodzinny i opiekuńczy z 1964 r.
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
k.s.h.	– Kodeks spółek handlowych z 2000 r.
NP	– Nowe Prawo
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej oraz Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Zbiór Urzędowy
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Zbiór Urzędowy. Seria A
p.p.s.a.	– ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi
Prz. Not.	– Przegląd Notarialny
PiP	– Państwo i Prawo
PPC	– Polski Proces Cywilny (w 1933 r. NPC – Nowy Proces Cywilny)
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy

---

p.u.s.p.	- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych
TFUE	- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
u.k.s.s.c.	- ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych
ZNUŁ	- Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego

Uwaga: artykuły powołane bez bliższego wskazania ustawy oznaczają przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z 1964 r.

PRZEDMOWA DO ÓSMEGO WYDANIA

W związku z tym, że ostatnie dwa lata przyniosły znowu relatywnie liczne zmiany przepisów prawa postępowania cywilnego, konieczne było opracowanie nowego, ósmego wydania niniejszego podręcznika.

Na zmiany stanu normatywnego złożyły się różne nowelizacje kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw oraz kolejne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Niewątpliwie największe znaczenie miała ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 z późn. zm.). Wprowadziła ona wiele zmian postępowania rozpoznawczego i postępowania egzekucyjnego, składających się na kolejny etap informatyzacji postępowania cywilnego. Wyróżnić należy również ustawę z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. poz. 1595), która zmodyfikowała regulacje dotyczące mediacji w sprawach cywilnych i sądownictwa polubownego. Wskazać ponadto należy, że pewne zmiany kodeksu postępowania cywilnego związane były z rozwojem regulacji europejskiego prawa postępowania cywilnego i modyfikacją niektórych założeń legislacyjnych polskiego ustawodawcy co do rozwiązań służących uzupełnianiu tych regulacji w przepisach krajowych.

W podręczniku uwzględniono stan prawny na 15 września 2016 r.

Warszawa, sierpień 2016 r.

Karol Weitz

PRZEDMOWA DO CZWARTEGO WYDANIA

Od czasu publikacji trzeciego wydania podręcznika z postępowania cywilnego autorstwa J. Jodłowskiego, Z. Resicha, J. Lapierre'a i T. Misiuk-Jodłowskiej upłynęły trzy lata. W tym okresie prawo postępowania cywilnego podlegało licznym zmianom, wynikającym z kolejnych nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego oraz innych ustaw, jak również będących efektem wydawania przez ustawodawcę nowych aktów prawnych. Sprawilo to, że powstała pilna potrzeba przygotowania nowego wydania podręcznika, które mogłoby służyć studentom uczącym się postępowania cywilnego oraz praktykom stykającym się z tym przedmiotem w pracy zawodowej.

Zmiany normatywne dotknęły bardzo wielu zagadnień składających się na przedmiot postępowania cywilnego. W postępowaniu rozpoznawczym nastąpiło dalsze wzmocnienie zasad dyspozycyjności i kontradiktoryjności, zmieniono przepisy dotyczące właściwości sądu, wyłączenia sędziego, pełnomocnictwa oraz odnoszące się do środków zaskarżenia (nowa regulacja skargi na orzeczenie referendarza sądowego, nadanie skardze kasacyjnej charakteru nadzwyczajnego środka zaskarżenia, modyfikacje skargi o wznowienie postępowania, ustanowienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia). Wprowadzono do Kodeksu postępowania cywilnego regulację dotyczącą skutków nieopłacenia pism procesowych, rozszerzono kompetencje referendarzy sądowych oraz poddano pewnym zmianom niektóre postępowania odrębne. Na uwagę zasługuje przyjęcie w polskim prawie postępowania cywilnego instytucji mediacji oraz całkowicie nowego uregulowania sądownictwa polubownego. Istotnym przekształceniem uległo postępowanie zabezpieczające, a gruntowne zmiany postępowania egzekucyjnego dotyczyły m.in. takich kwestii, jak podstawy egzekucji, powództwa przeciwegzekucyjne i sposoby egzekucji.

W następstwie wydania nowych ustaw pozakodeksowych wprowadzona została skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, reformie poddana została szeroko pojęta problematyka kosztów sądowych w sprawach cywilnych, a także istotnie zmodyfiko-

wano zasady reprezentacji Skarbu Państwa w sądowym postępowaniu cywilnym w związku z reaktywaniem instytucji Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

Przystąpienie naszego kraju do Unii Europejskiej spowodowało rozszerzenie źródeł międzynarodowego prawa postępowania cywilnego oraz stało się przyczyną uregulowania instytucji prawa pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Reforma międzynarodowego prawa postępowania cywilnego nie została jednak jeszcze w Polsce przeprowadzona. Należy się spodziewać, że zostanie to dokonane w kolejnym etapie nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego. W Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego działającej przy Ministrze Sprawiedliwości prowadzone są w tym zakresie odpowiednie prace.

Skala zmian normatywnych sprawiła, że pewne partie podręcznika musiały zostać poddane mniej lub bardziej rozległym modyfikacjom, inne trzeba było napisać od nowa, a jeszcze inne zostały dodane, gdyż nie było ich w poprzednich wydaniach. Spowodowało to znaczny wzrost objętości podręcznika, tym bardziej, że dodatkowo uwzględniono najnowsze orzecznictwo i rozbudowano przypisy o nowe pozycje literatury w szczególności tam, gdzie trzeba było zwrócić uwagę na kontrowersyjność omawianych zagadnień.

Podjmując się prac nad nowym wydaniem podręcznika, kierowałem się jako głównym założeniem, że zachować należy w możliwie największym stopniu taki jego kształt, jaki nadany został mu najpierw przez pierwotnych Autorów – Profesorów Jerzego Jodłowskiego i Zbigniewa Resicha, a następnie przez przygotowujących kolejne wydania – Docenta Jerzego Lapiere’a i Profesor Teresę Misiuk-Jodłowską. Z tego względu utrzymane zostało założenie, że pewne działy postępowania cywilnego, stanowiące przedmiot oddzielnych wykładów i odrębnych podręczników, przedstawione zostały tylko w ogólnym zarysie. Chodzi o postępowanie nieprocesowe, egzekucyjne i międzynarodowe prawo postępowania cywilnego. Nie zdecydowałem się również, jeśli nie było to konieczne w związku ze zmianami normatywnymi lub najnowszym orzecznictwem, na odstępianie od poglądów przyjętych przez dotychczasowych Autorów podręcznika, pomimo że nie zawsze są one zbieżne z moim własnym stanowiskiem w danej kwestii. Mimo że jestem współautorem niniejszego wydania, ograniczyłem się jedynie do wskazania w pewnych miejscach na występowanie w nauce poglądów odmiennych od wyrażonych w podręczniku, w tym także tych, którym sam dałem wyraz w moich publikacjach. Zastrzeżenie to nie dotyczy oczywiście tych partii podręcznika, które wskazane są jako napisane w całości przeze mnie.

Podręcznik w zasadniczej swej części uwzględnia stan normatywny na dzień 1 września 2005 r. Dynamika zmian prawa postępowania cywilnego jest jednak taka, że pewne z nich wejdą w życie dopiero w ciągu kilku najbliższych miesięcy. Uznałem za celowe uwzględnienie także tych zmian już w tym wydaniu podręcznika, aby mógł

on zachować możliwie najdłużej aktualność. Dlatego w podręczniku przedstawione zostały przepisy ustaw wprowadzających instytucję mediacji (ustawa z 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 172, poz. 1438, wchodzi w życie 10 grudnia 2005 r.) oraz nowe unormowanie sądownictwa polubownego (arbitrażowego) (ustawa z 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego), jak również regulacje ustawy z 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417, wchodzi w życie – w zasadniczej swej części – 1 stycznia 2006 r.) i ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, wchodzi w życie 2 marca 2006 r.).

Karol Weitz

PRZEDMOWA DO PIERWSZEGO WYDANIA

Książka niniejsza została opracowana jako podręcznik dla studentów wydziałów prawa i administracji. W zamierzeniach autorów nie ma ona stanowić zarysu pełnego systemu prawa procesowego cywilnego. Wymagałoby to objęcia całości postępowania cywilnego oraz szerszego przedstawienia wszystkich instytucji procesowych, co przekraczałoby ramy zakreślone dla podręcznika.

Prawo procesowe cywilne jest przedmiotem, który w ogólnym wykształceniu prawnika odgrywa istotną rolę. Toteż, mimo pewnego ograniczenia w aktualnym programie studiów prawniczych wykładów z postępowania cywilnego, nie była możliwa rezygnacja z przedstawienia w ramach podręcznika założeń i zasad postępowania cywilnego oraz jego najważniejszych instytucji z uwzględnieniem teoretycznego dorobku nauki prawa procesowego cywilnego. Rozległość materii składającej się na postępowanie cywilne wymagała jednak dokonania pewnego wyboru materiału i omówienia niektórych działów w sposób bardziej szczegółowy i pogłębiony, innych w sposób bardziej ogólny, dający niezbędną orientację w problematyce. Stopień szczegółowości opracowania poszczególnych zagadnień i instytucji wynika z wagi, jaką odzwierciedlają one w całokształcie systemu prawa procesowego cywilnego.

Te działy postępowania cywilnego, które stanowią przedmiot oddzielnych wykładów uzupełniających i konwersatoriów oraz którym poświęcone są (lub będą) odrębne podręczniki, w ramach niniejszego opracowania przedstawione zostały tylko w ogólnym zarysie, obejmującym jedynie podstawowe wiadomości. Dotyczy to postępowania nieprocesowego, postępowania egzekucyjnego i międzynarodowego postępowania cywilnego.

Natomiast usunięcie z programu studiów prawniczych przedmiotu „ustrój organów ochrony prawnej” i konieczność objęcia zasad ustroju organów wymiaru sprawiedliwości wykładem z postępowania cywilnego uzasadniały potrzebę omówienia w ramach podręcznika organizacji sądownictwa w sprawach cywilnych.

*Jerzy Jodłowski
Zbigniew Resich*

*Les formalités de la justice sont
nécessaires à la liberté.*

Ch.L. Montesquieu: *De l'esprit des lois.*
(dans: *Oeuvres Complètes*, Paris 1964, p. 749).

*

Za uprzejmą zgodą Profesora Jerzego Jodłowskiego i Rodziny nieodżałowanej pamięci Profesora Zbigniewa Resicha podjęliśmy inicjatywę opracowania nowego wydania podręcznika *Postępowanie cywilne*, traktowanego w tej formie jako wydanie pierwsze. Powstała pilna potrzeba dokonania tej pracy, ponieważ studenci wydziałów prawa już od kilku lat pozbawieni byli aktualnego podręcznika procedury cywilnej. Szczególnym bodźcem do możliwie szybkiego przygotowania nowego wydania podręcznika stała się dla nas gruntowna reforma naszego prawa postępowania cywilnego dokonana ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1996 r. Nr 43, poz. 189).

W wyniku tej reformy przywrócono prawidłowy kształt zasadom naczelnym postępowania cywilnego: kontradyktoryjności i dyspozycyjności, usunięto z procesu cywilnego silnie zaznaczone elementy zasady inkwizycyjności, przebudowano w sposób gruntowny system środków odwoławczych, wracając do systemu trójinstancyjnego. Podjęto także próbę dalszego odformalizowania i uproszczenia postępowania, co jest zwłaszcza widoczne w nowej regulacji postępowania nakazowego i upominawczego.

Tak daleko idąca, gruntowna przebudowa naszego prawa postępowania cywilnego spowodowała konieczność równie głębokich zmian w treści podręcznika. Obszerne jego partie trzeba było napisać całkowicie od nowa, a wszystkie pozostałe zaktualizować. Przygotowano od początku organizację oraz właściwość rzeczową i funkcyjną sądów, a w pewnym zakresie także zdolność sądową. Ponadto opracowano na nowo w zasadzie cały dział IX poświęcony środkom odwoławczym, rozdział 16 omawiający zasadę prawdy materialnej, całą partię podręcznika poświęconą postępowaniu w sprawach gospodarczych, którego w poprzednich wydaniach w ogóle nie było, oraz postępowaniu nakazowemu i upominawczemu. Zaktualizowano i przereklamowano w sposób istotny między innymi wywody na temat funkcji postępowania cywilnego, źródeł prawa procesowego cywilnego, zasad naczelnych: kontradyktoryjności, dyspozycyjności i bezpośredniości, wznowienia postępowania, postępowania egzekucyjnego i międzynarodowego postępowania cywilnego. W toku tych prac trzeba było także uwzględnić nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego, które poprzedziły gruntowną jego przebudowę z roku 1996.

Reorientacja ideologiczna, która nastąpiła w ostatnich latach w Europie, a zwłaszcza w naszej jej części znalazła także wyraz w treści podręcznika i spowodowała konieczność przeredagowania wielu jego sformułowań i zmiany wielu wyrażonych w nim ocen i sądów.

I wreszcie fakt, że jest to pierwsze wydanie tego podręcznika, które ukazuje się w całkowicie suwerennej Polsce, po zniesieniu cenzury, sprawił, że autorzy tej reedycji, omawiając poszczególne instytucje procesowe, mogli otwarcie i swobodnie powiedzieć, które zmiany legislacyjne dokonane w PRL były ich zdaniem celowe i pożyteczne, a które złe, a nawet bardzo złe. Ocena ta jest oczywiście fragmentaryczna i niepełna, niejako okazjonalna, bo nie ona była przecież głównym celem podręcznika. Jest to jednak niewątpliwie temat ważny, który czeka jeszcze na swego autora.

W podręczniku uwzględniony został stan prawny na dzień 1 marca 1996 roku.

Jerzy Lapierre
Teresa Misiuk-Jodłowska

Dział I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE

Rozdział 1

POJĘCIE POSTĘPOWANIA CYWILNEGO I SPRAWY CYWILNEJ

I. Termin „postępowanie” ma inne znaczenie w mowie potocznej (np. mówimy o czymś postępowaniu nienagannym, karygodnym), a inne w języku prawnym. Postępowanie w języku prawnym oznacza – mówiąc najogólniej – prowadzoną w określonych prawem formach działalność (tj. czynności) organów państwowych lub społecznych oraz występujących przed tymi organami zainteresowanych osób zmierzającą do realizacji określonych przez prawo celów. 1

Ponieważ wszystkie organy państwowe prowadzą jakąś działalność zmierzającą do osiągnięcia pewnych celów, która regulowana jest przepisami prawnymi, pojęcie postępowania występuje w każdej dziedzinie prawa. Istnieją różne rodzaje postępowania w znaczeniu prawnym. Rodzaje te można wyodrębnić na podstawie kryterium podmiotowego bądź przedmiotowego.

Biorąc pod uwagę kryterium podmiotowe, tj. rodzaj organu, który prowadzi lub przed którym toczy się dane postępowanie, można rozróżnić postępowania: sądowe, administracyjne, patentowe (przed Urzędem Patentowym), przed Izbami Morskimi i inne.

Opierając się na kryterium przedmiotowym, tj. rodzaju spraw, które są w danym postępowaniu rozpatrywane i załatwiane, dokonuje się dalszego rozróżnienia w ramach postępowania sądowego – postępowania karnego, cywilnego i sądownictwa administracyjnego, a w ramach postępowania administracyjnego postępowania administracyjnego ogólnego, podatkowego, celnego i innych. W zakresie postępowania przed Urzędem Patentowym dalsza dyferencjacja postępowania nie następuje. Zakresy postępowania wyodrębnione na podstawie kryterium podmiotowego i kryterium przedmiotowego w tym wypadku się pokrywają. 2

Jeśli chodzi o postępowanie cywilne, to w doktrynie występują różne definicje tego pojęcia. Nawiązując jednak do przytoczonej wyżej ogólnej definicji po-

stępowania w znaczeniu prawnym, można określić **postępowanie cywilne jako prowadzoną w określonych prawem formach działalność sądów i innych właściwych organów oraz występujących przed tymi organami stron i innych zainteresowanych osób zmierzającą do realizacji stosunków prawa cywilnego, rodzinnego i prawa pracy oraz do ochrony wynikających z tych stosunków praw podmiotowych**. Działalność ta polega na rozpatrywaniu i rozstrzyganiu spraw z zakresu tych stosunków (spraw cywilnych) oraz na przymusowym wykonywaniu orzeczeń sądów i innych właściwych organów stwierdzających prawa i obowiązki stron.

- 3 Jak z powyższego wynika, **zakres postępowania cywilnego** obejmuje działalność (ogół czynności) nie tylko sądów, ale i innych organów, które są powołane do rozpoznawania i rozstrzygania spraw cywilnych. Zalicza się tu także działalność organów współdziałających z sądami (komornicy, notariusze). Ponieważ sądy są głównym organem powołanym do rozpoznawania i rozstrzygania spraw o ochronę praw podmiotowych, co wynika ze sprawowanej przez nie funkcji wymiaru sprawiedliwości, a droga sądowa stanowi zasadniczą drogę ochrony tych praw, w przytoczonej definicji postępowania cywilnego wyodrębniona została działalność sądów – obok innych właściwych organów – dla podkreślenia ich wiodącej roli i podstawowego znaczenia sądowego postępowania cywilnego, które stanowi główny model postępowania cywilnego.
- 4 Przytoczona definicja postępowania cywilnego określa też **cel tego postępowania**, którym jest realizacja stosunków prawa cywilnego, prawa rodzinnego i prawa pracy oraz ochrona prawna praw podmiotowych wynikających z tych stosunków.
- 5 Definicja ta wskazuje wreszcie na **dwukierunkowość działalności sądów i innych właściwych organów w osiągnięciu tego celu**. Z jednej strony działalność ta polega na rozpatrywaniu i rozstrzyganiu spraw cywilnych, co stanowi zasadniczą formę postępowania cywilnego. Z drugiej strony zaś działalność ta może polegać także na przymusowym wykonywaniu orzeczeń sądowych i innych organów orzekających celem urzeczywistnienia stosunków prawa cywilnego, rodzinnego i prawa pracy oraz praw i obowiązków z nich wynikających.

Ta dwukierunkowa działalność sądów i innych organów jest podstawą do rozróżnienia dwóch głównych rodzajów postępowania cywilnego: **postępowania rozpoznawczego i postępowania egzekucyjnego**. Pierwsze jest prowadzone przez organy rozpoznające (jurysdykcyjne): zasadniczo niemal wyłącznie sądy i wyjątkowo organy pozasądowe (np. Izby Morskie); drugie postępowanie jest prowadzone przez organy egzekucyjne, tj. komorników i wyjątkowo sądy. Komornicy jako organ egzekucyjny działają pod nadzorem sądu.

- 6 **II.** Dla ustalenia zakresu postępowania cywilnego podstawowe znaczenie ma **pojęcie sprawy cywilnej**. Sprawa cywilna to przede wszystkim sprawa wynikająca ze stosunków prawa cywilnego. Jednakże nie byłoby trafne i wystarczające

ograniczenie pojęcia i zakresu spraw cywilnych tylko do spraw wynikających z zakresu prawa cywilnego *sensu stricto*. Prawa podmiotowe podlegające ochronie na drodze sądowej i drodze postępowania przed innymi organami jurysdykcyjnymi mogą wynikać także ze stosunków prawnych regulowanych przepisami innych działów prawa, a w szczególności prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy. Stosunki w tych dziedzinach układają się, podobnie jak stosunki prawa cywilnego, na płaszczyźnie równorzędności podmiotów tych stosunków oraz ekwiwalentności świadczeń (tam, gdzie wchodzi w rachubę wzajemne świadczenia obu stron). Dlatego też przyjęć należy, że **sprawy cywilne są to sprawy wynikające ze stosunków prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy**. Sprawy z tych stosunków (cywilnych i im podobnych) są to sprawy cywilne ze swej natury.

Tak też ujmuje w zasadzie pojęcie sprawy cywilnej prawo procesowe. Artykuł 1 k.p.c. określa jako sprawy cywilne „sprawy ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy”. Wyliczenie to obejmuje więc sprawy, których cywilny charakter wynika z ich natury, co pozwala uznać, że kodeks przyjmuje jako podstawowe kryterium dla określenia sprawy cywilnej w zasadzie **kryterium materialne**, jakim jest charakter stosunku prawnego, z którego dana sprawa wynika. Jednakże w dalszym ciągu przepis art. 1 wskazuje, że k.p.c. normuje postępowanie sądowe „w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych”. Wszystkie te sprawy art. 1 określa mianem spraw cywilnych.

Ponieważ przepisy k.p.c. stosuje się w zasadzie w postępowaniu przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym (pomijając, że subsydiarnie przepisy k.p.c. mogą być stosowane np. w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym), wynika z tego, że prawo procesowe traktuje jako sprawy cywilne również sprawy wypływające ze stosunków ubezpieczenia społecznego oraz innych stosunków niż stosunki prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jeżeli sprawy te **na mocy przepisów szczególnych** są rozpoznawane przez sądy w trybie określonym przepisami k.p.c. Mogą tu wchodzić w grę sprawy wynikające ze stosunków prawa administracyjnego lub ze stosunków niemających charakteru cywilnoprawnego, **wypływających z innych działów prawa**.

Gdy chodzi o tę grupę spraw, ustawodawca odstąpił od kryterium materialnego i przyjął **kryterium formalne**, jakim jest właściwość sądu i formy postępowania, wskutek czego objął zakresem spraw cywilnych także pewną grupę spraw, które nie są takimi ze swej natury. **Pojęcie sprawy cywilnej w znaczeniu ustawowym**, w świetle art. 1, **ma zatem podwójny zakres – obok spraw cywilnych ze swej natury**, które byłyby nimi także z braku wyraźnego przepisu prawa procesowego, **obejmuje ono sprawy**, które nie mogą być uznane za cywilne przy zastosowaniu kryterium materialnego, **a które zostały do nich zaliczone na podstawie kryterium formalnego ze względów celowościowych**.

7

8

Prof. dr Jerzy Jodłowski (zm. w 2000 r.) – jeden z najwybitniejszych polskich procesualistów; długoletni kierownik Katedry Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Warszawskiego oraz sędzia Sądu Najwyższego; współautor Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu cywilnego oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Doktor honoris causa Uniwersytetu w Dijon, kawaler Orderu „Palme Académiques”, przyznawanego we Francji najwybitniejszym uczonym.

Prof. dr Zbigniew Resich (zm. w 1989 r.) – profesor Uniwersytetu Warszawskiego oraz Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (1968–1972); przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej, opracowującej projekt Kodeksu postępowania cywilnego z 1964 r.

Prof. dr hab. Teresa Misiuk-Jodłowska (zm. w 2005 r.) – profesor Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Doc. dr Jerzy Lapierre (zm. w 2014 r.) – nauczyciel akademicki na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Korespondent francuskiego czasopisma naukowego „Revue Generale de Droit Processuel”, wydawanego w Paryżu przez prestiżowe Wydawnictwo Dalloz.

Prof. dr hab. Karol Weitz – profesor prawa Uniwersytetu Warszawskiego; sędzia Sądu Najwyższego; redaktor naczelny „Polskiego Procesu Cywilnego”; autor wielu publikacji z zakresu postępowania cywilnego, międzynarodowego i europejskiego prawa procesowego cywilnego oraz międzynarodowego arbitrażu handlowego; w latach 2010–2014 członek Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów; do grudnia 2015 r. członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

Nowelizacje przepisów prawa postępowania cywilnego w minionych latach sprawiły, że konieczne było opracowanie ósmego wydania podręcznika. Na zmiany złożyły się przede wszystkim nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego oraz orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Niewątpliwie największe znaczenie miały ustawy:

- z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw – która wprowadziła zmiany w zakresie postępowania rozpoznawczego i postępowania egzekucyjnego, składające się na kolejny etap informatyzacji postępowania cywilnego;
- z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów – która zmodyfikowała regulacje dotyczące mediacji w sprawach cywilnych i sądownictwa polubownego.

Zmiany Kodeksu postępowania cywilnego były też związane z rozwojem regulacji europejskiego prawa postępowania cywilnego i modyfikacją niektórych założeń legislacyjnych polskiego ustawodawcy co do rozwiązań służących uzupełnianiu tych regulacji w przepisach krajowych.

Podręcznik jest przeznaczony głównie dla studentów prawa, a także innych kierunków – m.in. słuchaczy szkół biznesu i zarządzania, którzy dopiero zaczynają zgłębiać ten przedmiot. Będzie pomocny również aplikantom, a ze względu na przejrzystą strukturę może być przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich zainteresowanych tą dziedziną prawa.

9788380924871 W08P01

ISBN 978-83-8092-487-1

9 788380 924871

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

LEX Student
Prawa